

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Bautista Alberdi Urbieta

*Zumarraga,
Gipuzkoa
(1920)*

Aurkibidea

Biografia

1920an Itziarko Txertubi baserrian jaio zen; eta, 3 urte zituela, Zumarragako Leturia auzoko Leturiondo baserrira joan zen. Ama Mendarokoa zuen, eta aita itziartarra. 9 anai-arreba ziren sendian. Etxetik kanpo lanean aritua den arren, baseritik bizi izan da beti eta esne-saltzen ibili zen Zumarraga-Urretxun. Leturia auzoko eskolan ibili zen, baita gau-eskolan ere. Gerra garaian etxetik gertu pasatako pasadizoak kontaktzen ditu. Patrizio Etxeberria lantegian bonbak egiten eta Badiolan junkoak egiten aritu zen. 32 urterekin ezkondu zen Loiolan, eta 4 seme-alabaren aita da.

Zintak

ZMG-007

- **Proiektua:** Urretxu eta Zumarragako euskara
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lasa, Xabier
- **Data:** 2001-01-01
- **Iraupena:** 50 min
- **Euskarria:** CD
- **Kodifikatzailea:** Gaston Balerdi, Izaskun
- **Emalea:** Lasa, Xabier

ZMG-015

- **Proiektua:** Gure Nagusiak - Urola Garaia: Mende bat iruditan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Bereziartua, Joxe Manuel "Bere"
- **Data:** 2006-01-01
- **Iraupena:** 45 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne
- **Emalea:** Bereziartua, Joxe Manuel "Bere"

ZMG-027

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2010-06-25
- **Iraupena:** 65 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Zumarragako bolalekua

- **Erref:** ZMG-007/003
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:01:16. **Bukatu:** 00:02:00

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Zumarragako bolalekuaz ari da. Inguruko herrietan ere zaletasun handia zegoen garai hartan.

2. Errementariaren lanak

- **Erref:** ZMG-007/004
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:02:00. **Bukatu:** 00:04:01

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:

Errementaria Eitzan (Zumarragako auzoa) zegoen kokatuta. Honek egiten zituen lanak deskribatzen ditu

3. Lizarazuko errota

- **Erref:** ZMG-007/006
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:08:39. **Bukatu:** 00:10:44

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Erróta

Laburpena:

Lizarazu errota zen etxetik gertuen zegoena eta hura erabiltzen zuten. Uda aldean urik gabe geratzen zenez, Aizpurutxoko errotara ere joaten ziren. Egindako irina etxerako izaten zen.

4. Gerraostean errotak itxita

- **Erref:** ZMG-007/007
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:10:44. **Bukatu:** 00:14:06

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Erróta

Laburpena:

Gerraostean errotak itxita zeudela, gauez Azkoitia inguruko errota batera joan behar izaten zuten irina egitera. Gau batean pasatako anekdota kontatzen du.

5. Jatekoak

- **Erref:** ZMG-007/012
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:22:50. **Bukatu:** 00:24:06

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura

Laburpena:

Eguneroko jatorduak nolakoak ziren azaltzen du. Igandeetan fideo-zopa jateko ohitura zuten eta Gabonetan konpota eta morokila.

6. Fabrikara lanera

- **Erref:** ZMG-007/014
- **Iraupena:** 0:05:42. **Hasi:** 00:29:50. **Bukatu:** 00:35:32

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Legazpiko Patricio Etxeberriaren lantokian egin zuen lan Bautistak. Fabrikatik bueltan, 10 ordu lan egin eta gero, baserriko lanak egin behar izaten zituzten. Goizeko lauretan joaten zen lanera bizikletaz. Neguko hotzak ditu gogoan.

7. Lan-baldintza gogorak

- **Erref:** ZMG-007/015
- **Iraupena:** 0:06:05. **Hasi:** 00:35:32. **Bukatu:** 00:41:37

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Legazpiko lantokian egiten zituen lanak deskribatzen ditu. Lan baldintza gogorak zituzten eta istripuak oso ohikoak ziren. Lankide bati gertatutako istripua kontatzen du.

8. 1948. urtean iritsi zen ura

- **Erref:** ZMG-007/019
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:46:57. **Bukatu:** 00:47:34

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

1948. urtean iritsi zen ura etxera. Ordura bitartean iturritik ekarri behar izaten zuten egunero.

9. Hiru urterekin Zumarragara

- **Erref:** ZMG-015/002
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:00:33. **Bukatu:** 00:02:54
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Itziarren jaioa, hiru urterekin joan zen Leturiondo baserrira bizitzera, Zumarragara. Gurasoak eta hiru anai-arreba joan ziren.</p>

10. Auzoko eskolara sei urterekin

- **Erref:** ZMG-015/003
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:02:54. **Bukatu:** 00:05:18
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

<p>Auzoko eskolara sei urte ingururekin hasi zen. Angeles Apaolaza izan zuten maistra lehenengo. Denera bost izan zituzten.</p>

11. Umetan baserrian lan asko

- **Erref:** ZMG-015/004
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:05:18. **Bukatu:** 00:06:25
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

<p>Baserrian lan etengabea izaten zuten. Eskolara aurretik esnea banatzen zuten etxez etxe. Arratsaldez garoa edo belarra ekartzera joaten ziren behiekin. Bideak oso txarrak ziren.</p>

12. Urolako trenaren inaugurazioa

- **Erref:** ZMG-015/005
- **Iraupena:** 0:03:16. **Hasi:** 00:06:25. **Bukatu:** 00:09:41
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

<p>Bera ume zela, Urolako trena egiten ari ziren etxe aurrean. Inaugurazioa izan zenean, tiroekin eta beldurtu ziren. Erregea eta herriko jauntxoak ibili ziren egun hartan. Ohitu egin beharra izan zuten.</p>

13. Abereak trenean

- **Erref:** ZMG-015/006
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:09:41. **Bukatu:** 00:11:57

- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Beraiek ez zuten gehiegi erabiltzen trena Zumarragarako, kanpora joateko gehiago. Ahuntzak eta adariak eramaten zituzten trenean, baita txakurrak ere.</p>

14. Behiak, ardiak eta ahuntzak etxean

- **Erref:** ZMG-015/007
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:11:57. **Bukatu:** 00:14:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Garia eta artoa lantzen zuten. Behiak, ardiak eta ahuntzak izaten zituzten. Orduan mendira eramaten zituzten ardiak.</p>

15. Ikasketak euskaraz

- **Erref:** ZMG-015/008
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:14:30. **Bukatu:** 00:15:41
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Ez zuen dotrina handirik ikasi. Euskaraz ikasi zuten dena. Euskaraz bizi ziren.</p>

16. Gerra garaian Legazpira lanera

- **Erref:** ZMG-015/009
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:15:41. **Bukatu:** 00:17:57
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak

Laburpena:

<p>Gerra garaian 16 urte zituen eta ez zitzaion inora joan beharra tokatu. Irailaren 18an sartu ziren Zumarragara. Ordurako Badiolan ari zen lanean. Gerra hasitakoan, Legazpira hasi zen lanera, egunero bizikletaz joanda.</p>

17. Legazpin espoletak egiten

- **Erref:** ZMG-015/010
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:17:57. **Bukatu:** 00:20:39
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

<p>Lan asko egiten zuten "Patricio"nean. Espoletak egiten jarduten zuen hamar orduz. Gaztetxoa zen eta ugazabek errietan egiten zioten.</p>

18. Egurra ateratzen Aginetarekin

- **Erref:** ZMG-015/011
- **Iraupena:** 0:03:13. **Hasi:** 00:20:39. **Bukatu:** 00:23:52
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

<p>Aitzurrak egiten ere aritu zen. "Patricio"nean 22 urte inguru bete artean jardun zuen, soldadutzara joan arte. Gero baserrian hasi zen egurra ateratzen. Aginetarekin ibiltzen zen, idiak hartuta.</p>

19. Basoko lanetan

- **Erref:** ZMG-015/012
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:23:52. **Bukatu:** 00:26:03
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Baserría » Baserríko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

<p>Zerrategiko Pedrorentzat lan egiten zuten, egurra ateratzen, zerran eta abar. Elkarrizketatzaileak anekdota kontatzen du, Kini izeneko bati buruz. Pilotari ona omen zen.</p>

20. Soldadutzan Kinirekin batera

- **Erref:** ZMG-015/013
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:26:03. **Bukatu:** 00:28:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

<p>Soldadu bi aldiz joan behar izan zuen, kintoak eskatu zituztenean. Irun aldean ibili zen eta gero Gasteizen ere bai. Kini ere berarekin ibili zen eta denek ezagutzen zuten. Pilotari ona omen zen.</p>

21. Soldadutza hara eta hona

- **Erref:** ZMG-015/014
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:28:15. **Bukatu:** 00:31:42
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

<p>Gasteizen kinto berean izan ziren Kini eta biak. Aurretik Bilbon, Deustun, egona zen soldadutza Espainiako leku askotako jendearekin.</p>

22. Burgosko ibilerak soldadutza

- **Erref:** ZMG-015/015
- **Iraupena:** 0:04:07. **Hasi:** 00:31:42. **Bukatu:** 00:35:49
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

<p>Azkenean Burgosen ere egon zen. Zauritu egin zen eta sukaldean lanean jardun zuen. Soldadutzako kontu gehiago kontatzen ditu.</p>

23. Bilboko ibilerak soldadutza

- **Erref:** ZMG-015/016
- **Iraupena:** 0:03:26. **Hasi:** 00:35:49. **Bukatu:** 00:39:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

<p>Burgostik Bilbora ekarri zuten berriz soldadutza. Bilboko kontuak.</p>

24. Andrea Anduzukoa

- **Erref:** ZMG-015/017
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:39:15. **Bukatu:** 00:42:01
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

1944an bukatu zuen soldadutza eta etxeratu egin zen. Nahikoa lan izaten zuten baserrian orduan. Bernarda, Andrea gertukoa du, Anduzukoa. Txikitatik ezagutzen zuten elkar. Lau seme-alaba izan zituzten.

25. Orbegozon lanean

- **Erref:** ZMG-015/018
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:42:01. **Bukatu:** 00:44:24
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak

Laburpena:

Baserriko lanetan jardun zuen urte batzuez. Gero Orbegozonean hasi zen lanean, 1956an.

26. Hamabi orduko lan jarduna

- **Erref:** ZMG-015/019
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:44:24. **Bukatu:** 00:46:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Orbegozonean 12 orduko lana izaten zuen, baita larunbatetan ere. Handik gutxira zortzi ordura jaitsi zuten eguneko jarduna. Lan bera ordu gutxiagoan egiten zuten.

27. Erretiroa Orbegozon

- **Erref:** ZMG-015/020
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:46:30. **Bukatu:** 00:48:13
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak

Laburpena:

Orbegozo lantegian hartu zuen erretiroa. Senar-emazteak bidaiari Logroñora joan ziren, Hondarribira ere bai.

28. Erromeriak han eta hemen

- **Erref:** ZMG-015/021
- **Iraupena:** 0:04:03. **Hasi:** 00:48:13. **Bukatu:** 00:52:16
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Orbegozonean lanean ari zenean, igandetan batera eta bestera ibiltzen zen. San Kristobalera eta Aizpurutxora joaten ziren Olarte soinujolearekin dantzara. Ormazabal Aitxun izaten zen soinujole. Martittara ere joaten ziren erromeriara.</p>

29. Dantzara Bergara aldera

- **Erref:** ZMG-015/022
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:52:16. **Bukatu:** 00:54:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

<p>Ez zen tabernarik izaten erromerian. Azpeitian eta Azkoitian ezin zen dantzarik egin eta Bergara aldera joaten ziren. Kanpaiak jotakoan, denak etxera.</p>

30. Feriatarra joatea zaletasun

- **Erref:** ZMG-015/023
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:54:20. **Bukatu:** 00:56:34
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

<p>Feriara joatea gustatzen zitzaion, probak ikustera eta. Orain ere zaletasun handia dago idi-probetan, orduan baino gehiago. Orain ere joaten da tarteka.</p>

31. Leturia auzoa, lehen

- **Erref:** ZMG-027/002
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:05:31. **Bukatu:** 00:07:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

<p>Itziartik Leturiondo baserrira etorri zirenean, Leturia auzoan zer baserri zeuden aipatzen du.</p>

Transkripzioa

- Bautista, zuek honea Leturiondoa etorri zifetenen, hau esan dezu errentan hartu zenduela.

- Bai.
- Hemen auzon, baserri asko zien? Auzo hontan baserri asko? Erdi auzo hontan.
- Bai, baiño, goiko bidean. Hau bakarrik zan, hau bat. Leturiondo.
- Hau bat bakarra zan.
- Bai, Leturiondo.
- Eta, gorago? Beste Leturia batzuk badaude?
- Han dare, oiñ, e, horik erdi hutsik dare, baiño dare Leturin bertan darenak zian lau baserritar, baserritakok.
- Lau bizitza?
- Bai. Ta bestia, hurrengua zan, oiñ´e han dao ba, Leturigoena. Bai, haura´re baserri ona da. Ta geo Leturitarrak, hoik die han. Ta geo goragon zeon, handik etorritako arrazea oin alde inda dare, Kortaberri. Hura azkeneko zeona. Ta oin haik alde ein zuen handik eta baserriya berrittuta dao, eta oin besta batzuk bizi dia. Bai, bean arrazakok, baiño beak. Ta Leturi izena zuenak, lau haiek. Lau, goikoa bost eta hau gaiñea.
- Eta honekin sei.

32. Eguraldiaren arabera, argia bai edo ez

- **Erref:** ZMG-027/011
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:21:05. **Bukatu:** 00:22:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Etxean argindarra bazuten, baina eguraldiaren astinduen arabera, batzuetan batere gabe gelditzen ziren.

33. Urolako trenak eragindako istripua

- **Erref:** ZMG-027/016
- **Iraupena:** 0:02:54. **Hasi:** 00:28:51. **Bukatu:** 00:31:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

Urolako trena lehen nondik igarotzen zen azaltzen du. Behin, Santa Luzia bezperan, trena oraindik inauguratzeko zegoela, familiarteko batzuk baserrira etorri ziren; baina, orduan, trenaren bagoia trenbidetik irten, eta gizon bat eta bi asto hil zituen.

34. Urolako trenaren nondik norakoak

- **Erref:** ZMG-027/018
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:32:20. **Bukatu:** 00:35:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

Lehen trenbideak nolakoak ziren azaltzen du. Lehen trenak bi eratakoak ziren: bata, jendea eramatekoa; bestea, merkantzia eramatekoa. Trena Zumaiaraino joaten zen. Orduko geltokiak non zeuden azaltzen du.

35. Leturiko eskolako maistrak

- **Erref:** ZMG-027/021
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:37:56. **Bukatu:** 00:39:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Leturi auzoan, lehen, bazuten eskola. Orduko maistrak gogoan ditu. Gerra etorri zenean, euskaraz zeuden liburuak ezkutatu egin zituzten.

36. Bonbak egiteko prozesua

- **Erref:** ZMG-027/028
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:50:04. **Bukatu:** 00:51:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:

Patrizio Etxeberriaren lantegian, bonbak nola egiten zituzten azaltzen du.

37. Patrizioren lantegiko lan-baldintzak

- **Erref:** ZMG-027/029
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:51:13. **Bukatu:** 00:52:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Orduko lan-baldintzak ez ziren arriskutsuak, bonbak ez baitzituzten Legazpin kargatzen. Jornal ona irabazten zuten han.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-03-20

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com